

Filosofie van de economische wetenschappen

Vorig jaar was het april-nummer van het *Maandschrift Economie* gewijd aan het *Thema-katern: Tussen Theorie en Beleid* waarin o.m. de bijdrage 'Schaarste en macht: een filosofie van Schouten's economie' van Dr. Eg.E. Berns opgenomen was. Macht, zo stelt de laatste, is een van die onvermijdelijke termen die aan de rand van alle economie-beoefening verschijnt. Hoewel dit verschijnsel buiten de omheining van het begrippen-apparaat van de 'zuivere' economie wordt gehouden kan de economische wetenschaps-beoefenaar het problematische karakter van de strenge wetenschappelijke grens die loopt tussen economie en macht niet ontwijken. Berns' nadere analyse van deze paradoxale structuur van de afgrenzing van de economie tegenover macht leidt dan tot de constatering dat enerzijds de methodologische positie van de econoom die algemene modellen construeert en anderzijds de machtsproblematiek, twee kanten van eenzelfde medaille zijn: 'Binnen de economie zijn dergelijke algemene modellen gemeengoed. Klant heeft er op gewezen dat de economiebeoefening om die reden geen falsifieerbare beweringen oplevert, geen wetenschap is, doch slechts "taal".' Omdat evenwel de machtsproblematiek volgens Berns de keerzijde van deze methodologische positie is, kan men, in tegenstelling tot Klant's opvatting, 'evengoed volhouden dat de algemeenheid van het model de methodische uitdrukking is van de niet te verloochenen werkzaamheid van de macht in het sociaal-economische leven.'

Het voorgaande is één van de vele voorbeelden waaruit blijkt dat het toch vooral de Nederlandstalige beoefenaars van de filosofie van de economie zijn, die in hun geschriften een of meer referenties naar publicaties van Prof. Klant als de Nederlandse nestor op genoemd vakgebied niet kunnen ontberen. Desalniettemin, ook hier blijkt de stelling weer op te gaan: 'Geen Angelsaksische pen, geen Angelsaksische fan'. Men beschouwe bijvoorbeeld 'Philosophy of economics' (Balzer, W. and B. Hamminga, eds.), Kluwer Academic Publishers, Dordrecht/Boston/London, Reprint: Erkenntnis, Volume 30, Nos. 1-2, 1989, waarin geen enkel citaat van Klant is te vinden. Het zij een troost dat andere nestoren op frontlijnen van het economisch vakgebied hem zijn voorgegaan.

Echter, enige tijd geleden zag *Filosofie van de economische wetenschappen* van Prof.dr. J.J. Klant het licht (Nijhoff, 1987). Ter gelegenheid van de publicatie van dit essay organiseerde de Internationale School voor wijsbegeerte in Leusden een symposium waarop een aantal thema's uit het boek nader onder de loupe werden genomen. Het leek de redactie van het *Maandschrift Economie* de moeite waard de inleidende

referaten van deze discussie in het onderhavige nummer op te nemen omdat ze, om een aantal redenen, van betekenis kunnen zijn voor economen die het filosofisch debat binnen hun vakgebied met interesse volgen.

De spits wordt uiteraard afgebeten door Klant zelf. Hierbij zet hij niet alleen nog eens opnieuw de grondleggende gedachten van 'zijn' economische methodologie uiteen, maar gunt de lezer bovendien een blik in de motivationele context van zijn werk. Daardoor wordt het mogelijk beter te begrijpen wat de fundamentele betekenis is van zijn speurtocht naar de wetenschappelijkheid van de economie en naar de verhouding van de descriptiviteit en normativiteit in de economische methodologie. Met andere woorden, we kunnen er een beter inzicht aan ontleen in het hoe en waarom van Klant's langdurig onderzoek van een veelheid van schijnbaar abstracte vraagstukken met betrekking tot de economische wetenschap. Duidelijk wordt dat er voor de economisch filosoof Klant een essentiële band is tussen de economische wetenschap als historisch verschijnsel en als politiek verschijnsel.

De drie auteurs die op Klant's *Filosofie van de economische wetenschappen* reageren, nemen allen dit perspectief over.

Dr. L. Hamminga verdedigt een these met betrekking tot het ontstaan van de economische methodologie in het negentiende-eeuwse Engeland, waarbij wetenschappelijkheid een wapen in de (wetenschaps-)politieke strijd lijkt te zijn geworden.

Drs. J. Birner onderzoekt het grensgebied tussen wetenschappelijke zekerheid en normatief-politieke stellingname.

Drs. H.W. Blom, tenslotte, wil laten zien dat Klant's visie op de ontstaansgeschiedenis en ontwikkeling van de economische wetenschap haar bevestiging vindt in diens eendoordeel over de methodologische plaats van de economische wetenschap in dit post-Popperiaanse tijdperk.

Deze vier teksten dragen misschien niet meer die gloed van methodologische missiedrift die de oudere literatuur op dit gebied zo kenmerkte. Maar, behalve als indicatie van een groei naar volwassenheid van dit specialisme, is dit ook op te vatten als een indicatie van wat economische filosofie – eenmaal door Klant tot volwassenheid gebracht – te bieden heeft, namelijk: een verrassende doorkijk, presentatie van schijnbaar ongerelateerde zaken in een conceptuele systematiek, maar ook het doorlichten van vanzelfsprekend geachte overtuigingen.

De lezers onder ons die zich alsnog minder geroepen voelen het thans opgenomen thema over economie en methodologie te bestuderen, kunnen direct overgaan tot het lezen van de resterende artikelen die zijn opgenomen onder de traditionele rubrieken.

Drs. Pieter J.F.G. Meulendijks